

مکان‌یابی محله‌های مناسب برای اسکان موقت در شهر تهران (با در نظر گرفتن سه سناریوی زلزله گسل‌های شمال تهران، مشا و ری)

فاطمه رضائی^۱، مهدی پناهی^۲ و علی اصغر محمدی^۳

۱- دانشجوی دکتری ژئوفیزیک، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات
(rezaiee.1984@gmail.com)

۲- کارشناس ارشد ژئوفیزیک و عضو باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، دانشگاه آزاد
اسلامی، واحد تهران شمال (mahdipan@gmail.com)

۳- کارشناس ارشد کارآفرینی، دانشگاه تهران

چکیده

فلات ایران بعنوان بخشی از کمربند کوهزایی آلپ- هیمالیا شامل سیستم‌های گسلی جوان و فعالی می باشد که همواره وقوع زمین‌لرزه‌های مخرب ناشی از فعالیت آن‌ها در مناطق زیادی از این گستره باعث ایجاد خسارت‌های جانی و مالی فراوان و بی‌خانمانی افراد بسیاری گردیده است. لذا تعیین مکان‌های بهینه برای اسکان اضطراری و موقت افراد به منظور امدادسانی هر چه بهتر و مناسب تر امری ضروری به نظر می‌رسد. بطورکلی در مکان‌یابی بهینه محله‌های اسکان برای آسیب دیدگان ناشی از زلزله، معیارها و متغیرهای متعددی دخیل است که برای در نظر گرفتن تمامی این عوامل می‌توان از روش‌ها و تکنیک‌ها متفاوتی بهره گرفت. یکی از تکنیک‌هایی که امروزه کاربرد گسترده‌ای دارد روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP) است که در آن اولویت‌بندی معیارها و زیرمعیارهایی با توجه به میزان اهمیت و تاثیرگذاری آن‌ها، امکان‌پذیر می‌باشد. لذا ترکیب این روش با سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) امکان حل مسائل پیچیده مکان‌مند را برای ما فراهم می‌نماید. در این نوشتار با فرض سه سناریوی رویداد زمین‌لرزه در نتیجه فعال شدن گسل‌های شمال تهران، مشا و گسل ری و با در نظر گرفتن عوامل جمعیتی، شهری، زمین‌شناسی و عوامل موثر در خدمات رسانی اقدام به مکان‌یابی محله‌های مناسب برای اسکان موقت در شهر تهران نموده ایم. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که فضاهای کافی از جمله پارک‌ها و دیگر فضاهای باز شهری جهت استقرار و اسکان موقت زلزله‌زدگان به اندازه کافی در کلانشهر تهران وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی: زمین‌لرزه، روش تحلیل سلسله مراتبی، سیستم اطلاعات جغرافیایی، مکان‌یابی، شهر تهران، اسکان موقت.

۱- مقدمه

در طی قرن بیستم بیش از ۱۱۰۰ زمین‌لرزه مخرب در نقاط مختلف کره زمین روی داده است و بیش از ۱/۵ میلیون نفر جان خود را از دست داده‌اند [۱]. کشور ایران به دلیل قرارگیری در محل همگرایی دو صفحه عربستان و اوراسیا به عنوان یکی از کشورهای بلاخیز در جهان معرفی گردیده است، بطوریکه بر طبق آمارهای رسمی در ۲۵ سال گذشته ۶ درصد تلفات انسانی کشور از زلزله بوده است [۲]. رویداد زلزله‌های مخرب